

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్ధవగీతాసు
॥ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

అథ తే సంప్రవక్ష్యామి సాంఖ్యం పూర్వైర్వినిశ్చితం ।
యద్ విజ్ఞాయ పుమాన్ సద్యో జహ్యాద్ వైకల్పికం భ్రమం ॥ 19.1 ॥

ఆసీజ్ఞానమథో అర్థ ఏకమేవావికల్పితం ।
యదా వివేకనిపుణా ఆదౌ కృతయుగేఽయుగే ॥ 19.2 ॥

తన్మాయాఫలరూపేణ కేవలం నిర్వికల్పితం ।
వాఙ్మనోఽగోచరం సత్యం ద్విధా సమభవద్ బృహత్ ॥ 19.3 ॥

తయోరేకతరో హ్యర్థః ప్రకృతిః సోభయాత్మికా ।
జ్ఞానం త్వన్యతమో భావః పురుషః సోఽభిధీయతే ॥ 19.4 ॥

తమో రజః సత్త్వమితి ప్రకృతేరభవన్ గుణాః ।
మయా ప్రక్షోభ్యమాణాయాః పురుషానుమతేన చ ॥ 19.5 ॥

తేభ్యః సమభవత్ సూత్రం మహాన్ సూత్రేణ సంయుతః ।
తతో వికుర్వతో జాతోఽహంకారో యో విమోహనః ॥ 19.6 ॥

వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రివృత్ ।
తన్మాత్రేంద్రియమనసాం కారణం చిదచిన్మయః ॥ 19.7 ॥

అర్థస్తన్మాత్రికాజ్జ్ఞే తామసాదింద్రియాణి చ ।
తైజసాద్ దేవతా ఆసన్నేకాదశ చ వైకృతాత్ ॥ 19.8 ॥

మయా సంచోదితా భావాః సర్వే సంహత్యకారిణః |
అండముత్పాదయామాసుర్మమాయతనముత్తమం || 19.9 ||

తస్మిన్నహం సమభవమండే సలిలసంస్థితౌ |
మమ నాభ్యామభూత్ పద్మం విశ్వాఖ్యం తత్ర చాత్మభూః || 19.10 ||

సోఽస్పృజత్తపసా యుక్తో రజసా మదనుగ్రహత్ |
లోకాన్ సపాలాన్ విశ్వాత్మా భూర్భువః స్వరితి త్రిధా || 19.11 ||

దేవానామోక ఆసీత్ స్వర్భూతానాం చ భువః పదం |
మర్త్యాదీనాం చ భూర్లోకః సిద్ధానాం త్రితయాత్ పరం || 19.12 ||

అధోఽసురాణాం నాగానాం భూమేరోకోఽస్పృజత్ ప్రభుః |
త్రిలోక్యాం గతయః సర్వాః కర్మణాం త్రిగుణాత్మనాం || 19.13 ||

యోగస్య తపసశ్చైవ న్యాసస్య గతయోఽమలాః |
మహర్జన్స్తపః సత్యం భక్తియోగస్య మధ్గతిః || 19.14 ||

మయా కాలాత్మనా ధాత్రా కర్మయుక్తమిదం జగత్ |
గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్నున్మజ్జతి నిమజ్జతి || 19.15 ||

అణుర్బృహత్ కృశః స్థూలో యో యో భావః ప్రసిద్ధతి |
సర్వోఽప్యభయసంయుక్తః ప్రకృత్యా పురుషేణ చ || 19.16 ||

యస్తు యస్యాదిరంతశ్చ స వై మధ్యం చ తస్య సన్ |
వికారో వ్యవహారార్థో యథా తైజసపార్థివాః || 19.17 ||

యదుపాదాయ పూర్వస్తు భావో వికురుతేఽపరం |
ఆదిరంతో యదా యస్య తత్ సత్యమభిధీయతే || 19.18 ||

ప్రకృతిర్వ్యసోపాదానమాధారః పురుషః పరః |
సతోఽభివ్యంజకః కాలో బ్రహ్మ తత్త్రితయం త్వహం || 19.19 ||

సర్గః ప్రవర్తతే తావత్ పౌర్వాపర్యేణ నిత్యశః |
మహాన్ గుణవిసర్గార్థః స్థిత్యంతో యావదీక్షణం || 19.20 ||

విరాణ్మయాఽఽసాద్యమానో లోకకల్పవికల్పకః |
పంచత్వాయ విశేషాయ కల్పతే భువనైః సహ || 19.21 ||

అన్నే ప్రలీయతే మర్త్యమన్నం ధానాసు లీయతే |
ధానా భూమౌ ప్రలీయంతే భూమిర్గంధే ప్రలీయతే || 19.22 ||

అప్పు ప్రలీయతే గంధ ఆపశ్చ స్వగుణే రసే |
లీయతే జ్యోతిషి రసో జ్యోతి రూపే ప్రలీయతే || 19.23 ||

రూపం వాయౌ స చ స్పర్శే లీయతే సోఽపి చాంబరే |
అంబరం శబ్దతన్మాత్ర ఇంద్రియాణి స్వయోనిషు || 19.24 ||

యోనిర్వైకారికే సౌమ్య లీయతే మనసీశ్వరే |
శబ్దో భూతాదిమప్యేతి భూతాదిర్మహతి ప్రభుః || 19.25 ||

స లీయతే మహాన్ స్వేషు గుణేసు గుణవత్తమః |
తేఽవ్యక్తే సంప్రలీయంతే తత్ కాలే లీయతేఽవ్యయే || 19.26 ||

కాలో మాయామయే జీవే జీవ ఆత్మని మయ్యజే |
ఆత్మా కేవల ఆత్మస్థో వికల్పాపాయలక్షణః || 19.27 ||

ఏవమన్వీక్షమాణస్య కథం వైకల్పికో భ్రమః |
మనసో హృది తిష్ఠేత వ్యోమ్నీవార్కోదయే తమః || 19.28 ||

ఏష సాంఖ్యవిధిః ప్రోక్తః సంశయగ్రంథిభేదనః |
ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం పరావరదృశా మయా || 19.29 ||

|| ఇతి ఉద్ధవగీతాసు ఏకోనవింశోఽధ్యాయః సమాప్తః ||